

Nr 103.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 51 regeringsformen; given Stockholms slott den 19 februari 1932.

Under återopande av bilagda i statsrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlägga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 51 regeringsformen.

§ 51.

I de fall, då Konungen eller regenten eller statsrådet sammankallar riksdagen, fastställles tiden för dess sammanträde tidigast till andra och sist till tjugonde dagen från den, då kallelsen blivit uti allmänna tidningarna kungjord.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Gärde.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1932.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Gärde, anmäler fråga om *ändring av tiden för kallelse till urtima riksdag m. m.* samt anför:

»I § 51 regeringsformen stadgas, att i de fall, då Konungen eller regenten eller statsrådet sammankallar riksdagen, tiden för dess sammanträde skall fastställas efter sjunde och inom tjugonde dagen från den, då kallelsen blivit uti allmänna tidningarna kungjord. Denna paragraf erhöi sin nuvarande lydelse år 1894. Dessförinnan hade sedan år 1866 gällt, att tiden för urtima riksdags sammanträde skulle fastställas efter tjugonde och inom trettonde dagen från den, då kallelsen blivit kungjord i huvudstadens kyrkor.

Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 december 1931 har rikskommissionen för *ekonomisk försvarsberedskap* — med förmälan, att kommissionen till behandling förehåft förslag till vissa författningar, berörande olika sidor av försvarsberedskapen samt avsedda att bringas i tillämpning under krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden — framhållit, hurusom de olägenheter, som vid dylika förhållandens inträffande kunde uppstå i följd av att Kungl. Maj:t icke ägde att utan riksdagens medverkan träffa nödvändiga förfoganden, skulle åtminstone minskas, därest åtgärder vidtoges för möjliggörande av ett snabbare inkallande av riksdagen till urtima möte än vad nu vore fallet. I sådant syfte har kommissionen funnit den i § 51 regeringsformen meddelade bestämmelsen om viss kortaste tid, efter vilken riksdagen må sammanträda, lämpligen böra upphävas. Till utveckling härav anføres i skrivelsen:

Då minimigränsen i avseende på tiden för urtima riksdags sammanträde efter kallelsen nedsatts till sju dagar, hade detta uppenbarligen ansetts representera det yttersta för vad som med dåvarande kommunikationsförhållanden varit möjligt, för att riksdagsmännen från de avlägsnare orterna skolat hinna samlas. Med den utveckling, som kommunikationsmedlen sedan dess undergått, mötte intet hinder för att nämnda minimitid ytterligare avsevärt förkortades. Även från de avlägsnaste delarna av riket torde för närvarande vederbörande riksdagsmans resa till huvudstaden kunna ske på en tid, som icke nämnvärt överstege två dygn. Intet hinder syntes ur denna synpunkt böra möta för att,

om riksdagskallelse införts i Post- och inrikes tidningar exempelvis på fredag middag, riksdagen skulle kunna sammanträda nästföljande måndag förmiddag, dock förutsatt att de enskilda riksdagsmännen erhöle telegrafisk under rättelse om kallelsen.

Det kunde nu ifrågasättas att, för vinnande av önskemålet att i särskilt tränande fall kunna hastigast möjligt sammankalla riksdagen, ändra § 51 regeringsformen därhän, att tiden för riksdagens sammanträdande skulle fastställas efter andra dagen från kallelsens utfärdande. Emellertid syntes det vara skäligen ändamålslost att sålunda i grundlagen bestämma någon viss kortaste tid, varefter riksdagen skulle sammanträda. Bestämmandet av sammanträdesdagen torde lämpligen böra överlåtas åt regeringen att efter omständigheterna avgöra.

Sattes därvid tiden så kort som t. ex. till tredje dagen efter kallelsens kungörande i Posttidningen, bleve det givetvis nödvändigt att därom telegrafiskt underrätta de enskilda riksdagsmännen. För ett sådant förfarande lade gällande föreskrift om formen för kallelsens utfärdande ej hinder i vägen.

Det kunde i detta sammanhang påpekas, att, såvitt det kunnat utrönas, intet annat europeiskt lands konstitution innehölle någon föreskrift angående den kortaste tid, varefter folkrepresentationen skulle sammanträda efter kallelse till urtima möte. Norges grundlag hade tidigare innehållit en bestämmelse, att kungörelse angående inkallande av urtima storting skulle vara uppläst i alla stiftstädernas kyrkor minst fjorton dagar innan stortingets medlemmar samlades, men denna bestämmelse hade år 1916 upphävts.

På grund av vad sålunda anförts har kommissionen hemställt, att Kungl. Maj:t ville till 1932 års riksdag framlägga proposition om ändring av § 51 regeringsformen i enlighet med samtidigt framlagt förslag av innehåll, att i angivna fall tiden för riksdagens sammanträde skall fastställas inom tjugonde dagen från den, då kallelsen blivit uti allmänna tidningarna kungjord.

I anslutning till denna hemställan har kommissionen vidare föreslagit, att bestämmelsen i § 34 riksdagsordningen angående riksdags öppnande å första eller andra söckendagen efter riksdags början måtte på det sätt jämkas, att, där fråga är om urtima riksdag och stor skyndsamhet är av nöden, tiden för riksdags öppnande må kunna utsättas till samma dag riksdagen sammanträder.

De synpunkter, kommissionen i sin skrivelse anført i fråga om tiden för kallelse till urtima riksdag, synas mig värda beaktande. Ej blott vid krig eller krigsfara utan även vid uppkommande kriser på det ekonomiska området eller andra utomordentliga förhållanden kan riksdagens skyndsamma trädande i verksamhet utgöra en nödvändig förutsättning för träffande av de anstalter, som betingas av läget. Väl finnas, såsom kommissionen ock framhållit, redan vissa bestämmelser, inrymmande rätt för Kungl. Maj:t att under extraordinära förhållanden utan riksdagens medverkan fatta beslut och utfärda föreskrifter, vartill dylik medverkan normalt kräves, såsom beträffande suspendering av sedelinlösningskyldigheten och påbudande av moratorieåtgärder. Dessa stadganden äro emellertid ej tillfyllest för samtliga de fall, då till landets, näringslivets eller penningväsendets skyddande eller andra angelägna ändamål skyndsamma åtgärder, fallande utom Kungl. Maj:ts administrativa befogenhet, kunna vara påkallade, och då en veckas tidsförlust kan medföra ödesdiga följder.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till vad nu anförts och då det under alla förhållanden måste anses önskvärdt, att urtima riksdag kan sammanträda utan onödigt uppskov, finner jag mig böra tillstyrka en ändring av § 51 regeringsformen i angivet syfte. Då emellertid i grundlagen torde böra komma till uttryck, att kallelse skall utfärdas å sådan tid, att de enskilda riksdagsmännen kunna infinna sig redan vid förhandlingarnas början, anser jag mig icke kunna biträda kommissionens förslag att borttaga varje minimigräns med avseende å tiden mellan kallelsens utfärdande och riksdagens sammanträde, utan synes mig den ifrågasatta ändringen böra inskränkas till att berörda tidrymd i möjligaste mån förkortas. Ej heller anser jag tillräckliga skäl föreligga att, på sätt kommissionen föreslagit, vidtaga sådan ändring i § 34 riksdagsordningen, att urtima riksdag skulle kunna öppnas redan samma dag den sammanträder, helst syftet med en dylik ändring synes kunna vinnas genom kallelsetidens förkortande. Med de kommunikationsmedel, vilka numera stå till buds, lärer även från de avlägsnaste delarna av riket vederbörande riksdagsman från sin hemort kunna inträffa i huvudstaden senast under loppet av andra dagen efter den, då han mottagit underrättelse om kallelsen. Det torde få förutsättas, att sådan underrättelse i brådska fall överbringas genom telegram och, där så erfordras, ilbud. I betraktande härav och då på grund av stadgandet i § 34 riksdagsordningen riksdagens förhandlingar icke må taga sin början förrän å dagen efter dess sammanträde, synes det kunna föreskrivas, att tiden för urtima riksdags sammanträde må fastställas 'tidigast till andra dagen från den, då kallelsen blivit i allmänna tidningarna kungjord'. Uppenbarligen bör den kortaste kallelsetiden icke ifrågakomma, med mindre stor skyndsamhet är av nöden.

I enlighet med de av mig nu anförda grunder har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta *förslag till ändrad lydelse av § 51 regeringsformen.*»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag och hemställer, att det samma måtte föreläggas riksdagen till prövning i grundlagsenlig ordning.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Axel Wennerholm.